

стема. По себи се разуме, истиче проф. Дбаш, да ови закони могу бити само релативни јер не могу претендовати да буду као што и закони физике, пошто указују на могућности да их људски фактор може увек изменити, али они уједно уводе сумњу која је научно здрава јер има у виду тачне границе научног метода примењеног на понашање људских система (стр. 7—8).

Проф. Дбаш је књигу поделио у више делова. У уводу излаже о односу управе и друштва, предмет и метод Науке о управи као и развој Науке о управи и у другим земљама. Прву главу посветио је појму управне функције и квалификацији мисија управе. Посебно посвећује пажњу односу управе и власти узимајући у обзир утицај политичког режима правног система као и утицај историског и људског фактора. Друга глава посвећена је одлучивању управе у којој излаже класификацију и карактер управних одлука. Посебно обрађује и систем комуникација у вези са одлукама управе као и процес доношења одлука. У трећој глави излаже структуру централне и локалне управе као и специјализованих управних служби. У овој глави излаже и о реформи управе указујући да реформа може бити институционална, брутална или се примењује експериментални метод. Овде излаже све добре и рђаве стране ових метода. Четврта глава посвећена је упоредном проучавању улоге и статуса службеника, а пета глава средствима управне делатности као и организацији и методама управне делатности. У шестој глави изложена је политичка, управна и судска контрола рада управе, као и посебна контрола рада управе коју врши Омбудсман у неким земљама и прокуратор у СССР-у. Седма глава посвећена је односу управе и грађана.

Иако је књига сажето писана њена је одлика и у том што је писац посветио пажњу не само француским институцијама које је проучавао, већ, негде више а негде мање указивао на друге земље и њихова решења о појединим установама и проблемима управе које је у књизи изложио. Посебно је обраћао пажњу на поједина решења у вези са управом у Белгији, Великој Британији, Италији Савезној републици Немачкој, САД и СССР. То и чини посебну вредност ове књиге јер је дат сажет упоредни преглед многих институција управе.

Поред тога добра страна ове књиге је и у томе што је уз сваку главу наведена основна библиографија не само француске већ и упоредна библиографија и других земаља о институцији која се излаже. Штета што није наведена и основна библиографија Науке о управи у социјалистичким земљама а ни наведена основна совјетска литература није потпуна мада се већ читав низ година Наука о управи у свим социјалистичким земљама све више развија. Независно од тога да ли се са свим изнетим гледиштима у овој књизи југословенски читалац слаже и што писац у упоредном излагању о контроли рада управе само узгред у примедби помиње југословенски управни спор али га не истиче као изразити вид судске контроле рада управе у једној социјалистичкој земљи, несумњиво је да ће ово дело проф. Дбаша бити од користи сваком ко буде хтео да добије један општи и сажети преглед Науке о управи не само у Француској већ и у другим државама.

Д. Б. Денковић

АДМИНИСТРАТИВНОЕ ПРАВО, под редакцией проф. А. Е. Лунева. Институт государства и права Академии наук СССР, „Юридическая литература“, Москва. 1970, стр. 597.

Проф. А. Е. Лунев са групом совјетских правника објавио је друго издање овог уџбеника совјетског управног права које је намењено студентима правних института и факултета. Овај сажети уџбеник обухвата и општи и посебни део совјетског управног права. У првој глави општег дела излаже појам државне управе; управне норме и управно правне односе; изворе управног права, предмет, метод и развој совјетског управног права и Науке

о управљању. У другој глави излаже начела совјетске државне управе. Трећа глава посвећена је субјектима совјетског управног права. Четврта, излаже систем органа државне управе. У петој, изложени су појам и начела совјетске државне службе а у шестој глави области и методи рада државне управе и посебно акти управе и управни поступак. Седма глава посвећена је контроли рада управе. У посебном делу управног права изложено је планирање, управљање у области финансија и поред тога изложено је управљање народном привредом, социјално-културним службама, управно-политичким службама као и управом у области иностраних политичких и економских послова. На крају су изложени и органи државне управе који остварују контролу извршења законодавства о религијама односно контролу верских организација. У овом издању изостављена је посебна глава која је била посвећена упоредном управном праву а објављена у издању од 1967. године. Добро је што је тај део уџбеника сад изостављен јер није био ни потпун а и свише је био догматски обрађен, тако да није могао дати објективан приказ упоредног управног права. Без обзира на друштвено политички систем поједини институти управног права имају места у сваком друштвено-политичком систему иако имају другу садржину односно штите други друштвено-политички систем. То је већ истакнуто и у совјетској правној литератури поводом гледишта која су против управног спора у совјетском савезу.

Не улазећи у детаљнију анализу овог уџбеника која може бити предмет посебног расправљања одлика је овог уџбеника да даје сажет и јасан преглед совјетског управног права и може бити од користи сваком ко буде хтео да има увид у општи и посебни део совјетског управног права.

Д. Ђ. Денковић

ANDRE GRISEL, DROIT ADMINISTRATIF SUISSE. Neuchatel, editions Idés. et calendes et Paris, Dalloz, 1970, 456 стр.

Швајцарски судија федералног суда и председник Већа за управне спорове истог суда г. А. Гризел (*A. Grisel*) овим својим делом дао је први систем општег дела швајцарског управног права на француском језику. Поред већ познатих новијих система швајцарског управног права која су на немачком језику објавили проф. Ервин Рук (*Ervin Ruck*) и проф. З. Бакомети *Zaccaria Giacometti* ово дело председника Гризела омогућиће ближе упознавање швајцарског управног права онима који се лакше служе француским језиком.

Књига је подељена у десет глава: предмет управног права; управа и други државни органи; организација јавне управе; делатност управе; службеници; јавни домен; права и обавезе грађана; ограничења својине; одговорност државе и службених лица; управно судство.

Одлика ове књиге је и у томе што је писана од судије практичара, који теорију швајцарског управног права излаже на јасан и сажет начин, указујући на крају сваког одељка и на примере судских одлука која су у пракси примењивала начела управног права.

За југословенске правнике швајцарско управно право је утолико од већег интереса што у Швајцарској поред управног права Конфедерације постоје још двадесетпет кантона и полукантона са својим управним правом, уколико федерално право не дерогира посебно управно право кантона. Сва ова правила укупно чине швајцарско управно право које, иако негује посебности управних права кантона, тежи извесном униформисању, јер, како у уводу своје књиге истиче председник Гризел, савезни устав Швајцарске фаворизује ову еволуцију (стр. 29) а с друге стране чињеница је да постоји сличност федералног и кантоналног права (стр. 30).